

vergadering **C275**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie,
Wetenschap en Innovatie

van 19 mei 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het personeelstekort op de luchthaven – 2777 (2021-2022)	3
VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project van de overlegtafels en het onlineplatform de vitrine van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten – 2919 (2021-2022)	7
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Brexit Adjustment Reserve – 2830 (2021-2022)	9
VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de recente handelsmissie naar het Verenigd Koninkrijk en het promoten van Vlaanderen als hoogtechnologische kennisregio – 2914 (2021-2022)	12
VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorstellen van Voka om de klimaattransitie van bedrijven te steunen – 2941 (2021-2022)	14
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Winwinlening en het Vriendenaandeel – 2828 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorschotregeling bij het muziekfestival Pukkelpop – 2855 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de terugbetaling van voorschotten aan het muziekfestival Pukkelpop – 2858 (2021-2022)	20

VRAAG OM UITLEG van Tom Ongena aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het personeelstekort op de luchthaven – 2777 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: We heten onze nieuwbakken minister, de heer Brouns, van harte welkom in onze drukbezochte commissie.

De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Op mijn beurt wil ook ik u welkom heten, minister. Ik ben blij dat ik u de eerste vraag om uitleg mag stellen in deze commissie. Ik kijk uit naar een goede samenwerking.

Mijn eerste vraag gaat over iets waarover al regelmatig vragen gesteld zijn – toch in de bredere context –, namelijk een tekort aan personeel. U zult dat ongetwijfeld ook al gemerkt hebben: dat wordt wellicht een van de grootste uitdagingen de komende jaren voor Vlaanderen. Voor u als minister van Werk is het natuurlijk niet evident om, in de mate van het mogelijke, iets te doen aan die grote personeelstekorten.

Deze vraag gaat specifiek over een bericht dat een tweetal weken geleden verscheen over het gevaar dat tijdens de drukke zomervakantie heel wat mensen die na een zwaar werkjaar op vakantie willen gaan, lang zullen moeten wachten bij de check-in op de luchthaven in Zaventem. Men had het over wachttijden van uren. Er werd ook verwezen naar de luchthaven van Schiphol, waar dit probleem zich ook al had voorgedaan. Er was dus een grote vrees voor een personeelstekort op de luchthaven.

Op Brussels Airport is er een tewerkstellingscentrum, Aviato, waar wordt bevestigd dat er 1200 vacatures open staan. Met bijna 24.000 werknemers in 317 bedrijven is die luchthaven een van de allergrootste werkgevers van ons land, die echter door covid heel zwaar te lijden gehad heeft. Ongeveer 4000 mensen zijn moeten vertrekken toen de luchthaven de facto stillag. Vandaag merken we dat het niet evident is om die 4000 mensen terug te halen. Veel van die mensen – evenals in andere sectoren, zoals de horeca – hebben ondertussen andere oorden gezocht en gevonden, en zijn niet geneigd om snel terug te keren. Dat maakt het probleem nog groter.

De redenen voor het grote aantal vacatures zijn velerlei. Niet alleen vertrokken vele werknemers ten gevolge van covid, het is ook niet altijd een even aantrekkelijke werkgever. Er zijn heel flexibele werktijden en de mobiliteit is niet altijd evident, zeker op de tijdstippen waarop er niet veel openbaar vervoer meer rijdt. Ook het gebrek aan talenkennis speelt mee, het groot aantal deeltijdse jobs en het feit dat de drukste periodes stevast vallen als anderen vakantie hebben. Dat zorgt ervoor dat werken op de luchthaven niet altijd evident is.

Wat is de precieze opzet van de geplande wervingscampagne door Aviato?

In welke mate kan de werking van Aviato nog bijgestuurd worden om toch te komen tot een betere invulling van vacatures in de luchthaven?

Kan VDAB misschien bijkomende initiatieven nemen om meer werkzoekenden toe te leiden naar die vacatures, en dit zowel vanuit Vlaanderen als vanuit Brussel, dat vlak bij de luchthaven ligt en waar er nog vele werkzoekenden zijn die daar terecht zouden kunnen?

Hoezeer speelt de mobiliteitsproblematiek volgens u mee bij de toeleiding van werkzoekenden naar de luchthaven?

Ondervindt de luchthaven ook meer problemen voor de invulling van vacatures door de moeilijke verlofmogelijkheden?

In welke mate wordt er door VDAB en Actiris gewaakt over de handhaving en sanctionering? Het is een pijnpunt bij interregionale mobiliteit dat dit niet altijd op elkaar afgestemd is: als Actiris iemand doorstuurt die te weinig inspanningen levert om aan de slag te gaan, heeft VDAB er niet altijd zicht op in welke mate hij of zij daarvoor op de vingers wordt getikt. In welke mate wordt daar toch over gewaakt?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, collega Ongena en andere talrijk aanwezige collega's op deze eerste vergadering. Zoals ik gisteren in de plenaire vergadering heb gezegd, kijk ik uit naar een heel constructieve samenwerking. Ik zal proberen die vliegende start door te zetten bij deze vraag over de luchthaven.

Ik denk dat u een terecht pijnpunt aanhaalt. De luchthaven beleeft turbulente tijden sinds de coronapandemie. U hebt dat goed geschetst. Mijn voorganger, minister Crevits, werkte dan ook zeer nauw samen met Brussels Airport en het tewerkstellingscentrum Aviato. Dat is de context waarin ik verder zal werken. Sinds het voorjaar van 2020 waren er regelmatig contacten tussen het kabinet, het departement en VDAB. Dat resulteerde in een aantal concrete acties, zoals de focus op competentieontwikkeling, de werkingssubsidies voor de uitbouw van een futureproof relatiebeleid en de coördinatie van het ecosysteem binnen Brussels Airport, het ESF-innovatieproject (Europees Sociaal Fonds) 'Careerflow' in het kader van het VESOC-akkoord (Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité) en de werk-naar-werktransitie.

Er was ook een tweede toegekend pakket aan werkingssubsidies om de intersectorale samenwerking te bevorderen. Het doel was natuurlijk om die mensen aan boord te houden. Corona heeft dat heel moeilijk gemaakt. Het is ook een flexibele sector met seizoenschommelingen op de arbeidsmarkt. Dat zorgt ervoor dat dit een extra grote uitdaging is binnen de luchthaven.

Het is dankzij die acties dat Aviato de recente wervingscampagne '1.200 jobs' heeft kunnen lanceren. Dat is een positieve vaststelling. Ik begrijp dat uw vraag vandaag met bijzondere aandacht gevolgd wordt. Het is ook goed dat we hier nog eens onder de aandacht kunnen brengen dat die eerste wervingscampagne voor die 1200 jobs al vruchten blijkt af te werpen.

Daar zijn heel wat acties bovenop gedaan. Het zou ons misschien te ver leiden om die allemaal exhaustief op te noemen, maar er zijn bijvoorbeeld het tweewekelijkse jobcafé, de jobbeurzen en de doedagen. Er is ook heel wat aandacht gegaan naar specifieke communicatie met de verschillende partners, van VDAB tot de OCMW's. Zo was er onder andere een breedschalige campagne via sociale media en een infosessie bij het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka). Op 25 oktober hadden we ook de jobfair en het congres.

U merkt dus dat zowel Aviato als mijn voorganger niet bij de pakken zijn blijven zitten en heel wat concrete, doelgerichte acties hebben genomen om het hoofd te bieden aan de huidige situatie. Die zijn niet zonder effect, zo blijkt: intussen zijn 850 mensen op de luchthaven aan de slag dankzij de tussenkomst van Aviato. Daarnaast noteren we dat Aviato sinds juni 2021 al meer dan 1700 cv's voor gepubliceerde vacatures ontving. Die worden telkens gescreend en doorgegeven aan de verschillende bedrijven, en dat zijn er nogal wat op de luchthaven, zo weten we.

We spreken samen over de luchthavensector, maar de luchthavensector bestaat als dusdanig niet. Meer dan achttien verschillende sectoren werken daar onder één dak en dat maakt het natuurlijk extra uitdagend, om het zo te stellen. Verschillende regelingen, die vaak versnipperd zijn, maken het niet makkelijk om al de vacatures

in de luchthaven, in al die sectoren, zo snel en efficiënt mogelijk in te vullen. Aviato is zich hiervan bewust en dat was ook net de reden waarom er een specifiek tewerkstellingscentrum voor de luchthaven is opgericht. Vandaag is het hogere doel om het ecosysteem verder uit te bouwen binnen de luchthaven.

Ik zal vragen 3, 4, 5 en 6 samennemen en achtereenvolgens beantwoorden, onder andere wat betreft de rol van VDAB en de mobiliteitsproblematiek.

Als actieve partner en lid van de raad van bestuur van Aviato, is VDAB inderdaad al zeer actief op de luchthaven. Het feit dat ook Actiris en le Forem partner zijn, zorgt ervoor dat alle nodige actoren aan tafel zitten en ook maximaal kunnen inzetten op de interregionale mobiliteit, wat voor de internationale luchthaven in de Belgische context natuurlijk heel belangrijk is.

U hebt al verwezen naar wat VDAB extra kan doen, zoals: zich toespitsen op de taalopleidingen en de opleidingsprogramma's die breed inzetten op de basiscompetenties. Dat zijn competenties die we mogen verwachten van alle luchthaven-medewerkers; ik denk dat dat toch wel fundamenteel is. VDAB kan jobs en werken op de luchthaven ook extra in de kijker zetten via de communicatietools. Dat is een absolute randvoorwaarde om die toeleiding te versterken, nog sterker dan vandaag al het geval is.

Een cruciale kerntaak van VDAB is natuurlijk ook dat zij het sollicitatiegedrag van de verschillende kandidaten, de werkzoekenden, nauw opvolgen. Het is een extra uitdaging voor VDAB, denk ik, dat de bemiddelaars het specifieke zoekgedrag van de mensen richting de luchthaven nauwgezet moeten kunnen opvolgen vanuit hun rol.

Zoals dat voor heel veel werkzoekenden vandaag het geval is, is het mobiliteitsaspect een algemene drempel om op zoek te gaan naar de meest gepaste job. De context van de luchthaven, waar het 24/24 en 7/7 is, maakt dat natuurlijk extra moeilijk. Zo is het openbaar vervoer voor heel wat werkzoekenden noodzakelijk om daar te geraken. Wat dat betreft, is een mogelijk antwoord het digitale gratis treinticket dat men kan aanvragen om vlot de locatie van de sollicitatie te bereiken. Ook de rijopleiding van VDAB kan een extra antwoord bieden op de mobiliteitsproblematiek voor werkzoekenden.

Het is inderdaad ook zo dat aan het werk op de luchthaven een enorme flexibiliteit vasthangt. Wat de verlofregeling en de mogelijkheden tot telewerk betreft: dat is natuurlijk niet zo evident. De grote flexibiliteit is een feit en de telewerkbare functies zijn eerder beperkt, dat spreekt voor zich; aanwezigheid wordt daar verwacht. Daarom is het vooral belangrijk dat men een duidelijk, realistisch beeld schept naar de werkzoekenden, zodat men ook wel weet wat men daar kan verwachten, en vooral ook wat niet. Ik wil me er, net zoals u, echter heel graag bij aansluiten dat we de belangrijke rol hebben om aan te geven dat het ook een unieke context is om in te mogen gaan werken. Zo'n luchthaven is een smeltkroes, zeg maar, iedere dag komt men daar heel de wereld tegen. Mogen werken op de luchthaven is ook een beetje reizen, als het ware. Ik denk dus dat we samen zo veel mogelijk promotie moeten maken om zo veel mogelijk gepaste profielen naar die internationale luchthaven te leiden, die ook heel belangrijk is voor Vlaanderen.

Ik denk dat we de ingeslagen weg verder moeten zetten. De acties die we hebben opgezet, moeten we blijven monitoren en ik denk dat dat in de volgende opvolgvragen ook wel zo zal zijn.

Tot daar, collega Ongena, de eerste antwoorden op uw vragen.

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): Dank u wel, minister, voor het omstandige antwoord.

Ik ga helemaal akkoord met u. We mogen echt niet bij de pakken blijven zitten, al is het maar om te vermijden dat de mensen die op vakantie gaan, met hun pakken blijven zitten. Het is dus zeer goed dat er door u en ook door de mensen op het terrein – VDAB en dergelijke – zo veel inspanningen worden geleverd. Ik denk dat we dat allemaal toejuichen, vooral ook van de mensen op het terrein die daarmee bezig zijn, bij VDAB en Actiris.

Ik had twee kleine bijkomende vragen. Heb ik het goed begrepen dat van die 1200 vacatures van Aviato, er al 850 mensen aan de slag zijn? Heb ik dat juist begrepen? Zijn dat dan 850 van die 1200 die ondertussen ingevuld zijn, of staan die daar los van? Gewoon voor de volledigheid.

Er worden heel veel inspanningen geleverd om mensen richting de luchthaven en de vacatures daar te begeleiden. Maar vanuit het veld krijgen we wel heel veel signalen dat die jobs op de luchthaven niet altijd even aantrekkelijke jobs zijn – we hebben het hier al gezegd. Er is daar veel werkdruk op drukke momenten. Men heeft vaak deeltijdse contracten. Die worden dan tijdens de zomer wel wat geüpgraded naar voltijds, maar in de minder drukke periodes worden die weer deeltijds. Dan gaan mensen vaak op zoek naar andere jobs. Een laatste signaal dat we toch wel opvangen, is dat ook heel wat ervaren personeel begint uit te vallen – versta: weggaat. Iemand die veel ervaring heeft, kun je niet zomaar meteen vervangen door iemand nieuw. Kortom, er zijn echt wel heel specifieke problemen, naast mobiliteit en dergelijke meer, die maken dat we misschien eens moeten kijken in welke mate we de aantrekkelijkheid van die jobs toch min of meer kunnen verhogen. Het is eerder een suggestie: misschien lijkt het toch nuttig om eens met de luchthavensector en heel het ondernemen rond Zaventem rond de tafel te gaan zitten – het is een heel grote werkgever – om na te gaan hoe we, los van de activeringsinspanningen die we vandaag doen, ervoor kunnen zorgen dat die jobs duurzamer ingevuld blijven en dat we die jobs ook aantrekkelijker maken.

Het is gewoon een suggestie die ik meegeef om misschien eens op korte termijn met heel die sector rond de tafel te gaan zitten, mocht u dat nog niet gedaan hebben, of uw kabinet.

De voorzitter: Het zou heel straf zijn mocht de minister dat al gedaan hebben.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Wat de aantallen betreft: die 850 zijn inderdaad nieuwe jobs. Ik wil dus bevestigen wat u zegt.

Wat promotie maken betreft: ik was altijd fan van het programma 'Het leven zoals het is: luchthaven'. Ik denk dat dat niet mag worden onderschat. Ik heb hier altijd heel sterk in geloofd, bij de politie, in de zorg: wanneer je het leven op de vloer in de huiskamer brengt, leert men echt waarden hoe het er daar aan toegaat. Ik denk dat dat een heel positief effect heeft. Maar het is inderdaad een grote uitdaging voor elk bedrijf om verloop tegen te gaan. Verloop zegt natuurlijk iets over hoe het er op de werkvloer aan toegaat. Een duurzame job is wat dat betreft cruciaal. Dat is natuurlijk een rol voor de werkgever: analyse van exitgesprekken. Waarom vertrekken mensen? Het is toch wel een uitdaging voor de werkgever om na te gaan wat de redenen voor een groot verloop zijn. U hebt ernaar verwezen, ik denk dat dat voor een groot stuk klopt: er wordt daar op de vloer een gigantische flexibiliteit verwacht van die mensen, een enorme werkdruk. Maar daarom is het natuurlijk heel cruciaal – zoals gezegd in het eerste deel van het antwoord – dat de mensen goed weten voor welke job ze daar solliciteren, wat de mogelijkheden zijn, maar ook wat de verwachtingen zijn. De arbeidsvoorwaarden spelen daar natuurlijk ook hun rol in. Maar het is een grote verantwoordelijkheid, om de duurzaamheid van die jobs te kunnen garanderen, om op het niveau van de werkgever,

samen met ons, na te gaan of het via het personeelsbeleid versterkt kan worden, zodat de duurzame jobs daar meer dan vandaag gewaarborgd kunnen worden.

Misschien tot slot nog een terechte aanvulling: die nuttige suggestie. Zoals aangegeven, hebben we zeer goede contacten die we uiteraard willen voortzetten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kurt Vanryckeghem aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het project van de overlegtafels en het onlineplatform de vitrine van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten – 2919 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Minister, collega's, de Vlaamse Regering besliste op vrijdag 6 mei om een subsidie toe te kennen aan de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) voor onder andere de uitvoering van het project van de overlegtafels. Deze subsidie is bedoeld om, voortbouwend op de ervaringen uit de vorige subsidieperiode en rekening houdend met de huidige context en met de doelstellingen van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO), in een nieuw dienstverleningsaanbod voor gemeenten te voorzien rond onder andere economie. De VVSG organiseert in het kader van het beleidsdomein overlegtafels economie. Het doel van die overlegtafels is ervaringen uit te wisselen op het vlak van lokale economie tussen schepenen en ambtenaren van de diverse gemeenten. Er zijn daarbij twee soorten overlegtafels: de regionale en de thematische. Daarbij is ook steeds een relatiebeheerder lokale besturen van VLAIO aanwezig om de informatiedoorstroming tussen de gemeenten en Vlaanderen te faciliteren. De bedoeling is dat de uitkomst van deze overlegtafels ook in het overlegplatform in de vitrine zal terechtkomen, zodat gemeenten die niet hebben deelgenomen aan bepaalde overlegtafels, toch de input daarvan kunnen krijgen. Zo kan men alle 'good practices' vanuit de diverse gemeenten delen met elkaar.

Minister, hebt u zicht op de evaluatie van de overlegtafels? Werd er input gevraagd aan de deelnemers? Gaat de VVSG met deze input aan de slag in de nieuwe reeks overlegtafels? Zijn er andere zaken die zullen worden meegenomen of aangepast bij de nieuwe reeks overlegtafels?

In februari gaf uw voorgangster, minister Crevits, op een vraag van collega Bothuyne reeds aan dat er een overheidsopdracht zal worden uitgeschreven voor het onlineplatform 'de vitrine'. Dat platform moet uitgroeien tot hét informatie- en inspiratieportaal inzake lokale economie. Hierop zouden dan alle innovatieve voorbeelden en goede praktijken verschijnen, ter inspiratie. Is er al meer zicht op de tijdslijn daarvan?

Minister, ik heb er alle begrip voor indien u niet alle vragen zou kunnen beantwoorden.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat de minister dat op excellente wijze zal doen.

Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega Vanryckeghem, dank u wel voor uw belangrijke vraag.

De vorige subsidieperiode liep inderdaad drie jaar en liep af op 31 januari van dit jaar. Inmiddels is er op 1 februari een nieuwe driejarige subsidieperiode gestart. In de aanloop naar die subsidiëring is er inderdaad een evaluatie gebeurd, zowel

door de VVSG als door VLAIO. Die maakte ook integraal deel uit van het nieuwe dossier. Dat was inderdaad een voorwaarde voor de nieuwe aanvraag. Uiteraard moet zo'n evaluatie gebeuren, en daaruit bleek de waarde van het programma toch heel duidelijk. Ik denk dat u me niet zult tegenspreken als ik zeg dat die overlegtafels economie, maar ook alle initiatieven rond 'smart cities' – Waregem zal ongetwijfeld ook evolueren naar een smart city – die de voorbije tien jaar door VLAIO samen met de VVSG zijn georganiseerd, zeer goed waren. Ze zijn alvast positief onthaald. Bijvoorbeeld de digitale overlegtafels waaraan men kon deelnemen in tijden van corona, waren heel positief en zijn ook in die zin beoordeeld.

Dat neemt niet weg dat er naar aanleiding van die evaluatie ook wel een aantal vernieuwingen zijn, en dat er nieuwe opportuniteiten en uitdagingen zijn meegenomen en voorgesteld, met de vraag om nog meer in te zetten op die digitale sessies. Ik denk dat dat een algemene les en een algemene kans is die we moeten grijpen. Corona heeft ons geleerd dat we inderdaad meer digitaal kunnen werken, dat dat efficiënter is in functie van onze agenda's. Ik denk dat dat vooral voor lokale mandatarissen zo is. Dat hebben we de voorbije twee jaar heel sterk ervaren.

Een tweede belangrijke wijziging is het wegwerken van de tussenschotten tussen de overlegtafels economie en de initiatieven rond smart cities.

Tot slot wordt er ook geharmoniseerd: het subsidiepercentage van 70 procent wordt ingevoerd. Het is een gezond principe dat de VVSG de andere 30 procent dus zelf financiert. Daarvoor kan worden gekeken naar deelnemersbijdragen, bijvoorbeeld voor opleidingen of werkbezoeken. Ik denk dat het goed is dat de subsidieafhankelijkheid wat afneemt op dat vlak.

In uw tweede vraag verwees u ook naar de vraag van collega Bothuyne in verband met de vitrine. De startvergadering met de laureaat van de overheidsopdracht ter zake vindt plaats in de eerste week van juni. In die fase zal deze dienstverlener een concept voorstellen, dat in samenwerking met de websitebeheerder van VLAIO zal worden geïmplementeerd. Ik heb begrepen dat de opdracht werd gegund aan CityD-WES, voor een bedrag van net geen 200.000 euro.

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoorden.

Ik hoop uiteraard dat er heel veel gemeenten hieraan zullen deelnemen, en indien ze toch niet kunnen of willen deelnemen, hopen we toch dat ze de nodige input zullen krijgen, zodat ook zij de goede voorbeelden wat dit betreft in de praktijk kunnen omzetten.

Het is ook goed dat u vermeldt dat die 70 procentsubsidie werd ingevoerd, maar misschien kan er nog net iets meer worden ingezet op sensibilisering om lokale besturen toch te overtuigen om hieraan deel te nemen.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik ben het helemaal eens met dat laatste voorstel om lokale besturen nog meer aan te jagen, te sensibiliseren inzake die kans tot digitalisering, om de weg van de smart cities in te slaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Brexit Adjustment Reserve – 2830 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, mijn excuses omdat ik te laat was. Ik ben het gewoon dat we altijd iets later dan voorzien starten in deze commissie, maar in het vervolg zal ik mijn best doen om mooi op tijd te komen. Ik vind het een zeer goed voornemen van u om op tijd te starten. Dat is voor iedereen ook het gemakkelijkste, denk ik.

Eind december 2020 werd een akkoord bereikt over de Brexit. Dat heeft een enorme impact voor Vlaanderen. 85 procent van de export uit dit land naar het Verenigd Koninkrijk is immers Vlaams. Door de Brexit moeten ondernemingen zich noodgedwongen heroriënteren naar nieuwe markten, producten en diensten. Om de bedrijven te ondersteunen, stelde het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) samen met Flanders Investment & Trade (FIT) een Brexitactieplan op met verschillende elementen, zoals begeleiding bij een strategische heroriëntatie, ondersteuning in de zoektocht naar nieuwe exportmarkten en het aantrekken van buitenlandse activiteiten. In juli 2020 kwamen de leden van de Europese Raad overeen om een Brexit Adjustment Reserve (BAR) op te richten om de economische gevolgen van de Brexit te milderen. Het was lange tijd koffiedik kijken hoe die middelen zouden worden verdeeld, rekening houdend met de omvang van de handelsstromen met het Verenigd Koninkrijk en het relatieve belang voor de nationale economie.

We hebben vernomen dat de federale overheid in totaal 353 miljoen euro zal ontvangen uit het fonds, in vier schijven. De middelen zullen als volgt worden verdeeld: 63 procent voor Vlaanderen, 29 procent voor Wallonië en 8 procent voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Volgens deze verdeelsleutel kan Vlaanderen een beroep doen op 222 miljoen euro. VLAIO functioneert als managementautoriteit om de middelen toe te kennen. Op donderdag 5 mei 2022 organiseerde VLAIO een kick-offevent voor de Brexit Adjustment Reserve met de minister, VLAIO en de teamleider van de beheersautoriteit.

Minister, hoeveel ondernemingen hebben zich reeds bij VLAIO aangemeld voor ondersteuningsmaatregelen in het kader van de Brexit en de aangekondigde ondersteuningsmaatregelen?

Op welke manier zullen die middelen worden ingezet om de ondernemingen te ondersteunen en de impact van de Brexit te milderen? Hoeveel van die middelen werden reeds ingezet voor die ondersteuning?

Welke criteria worden gehanteerd en op welke manier worden ze afgestemd met de voorwaarden van de Europese Commissie?

Hoe verloopt de communicatiecampagne omtrent de Brexitondersteuningsmaatregelen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega, wat de ondersteuningsmaatregelen in het kader van de Brexit betreft: zoals u weet, lanceerde VLAIO als onderdeel van het Brexitactieplan op 1 februari 2021 de Brexitveerkrachtsubsidies. Die zijn bedoeld om Vlaamse kmo's die direct of indirect zijn getroffen, te ondersteunen bij een duurzaam ombouwen van hun bedrijfsvoering. Het maximale bedrag is 50.000 euro, met een

maximaal steunpercentage van 50 procent. Daarvoor dienden toch al 63 kmo's een aanvraag in. Daarvan konden nu reeds 35 kmo's ook daadwerkelijk steun ontvangen, voor een totaalbedrag van 1.189.055 euro. Dit staat nog open tot 31 december van dit jaar. Daarnaast ontving de Brexithelpdesk van VLAIO 71 vragen specifiek over de BAR-subsidies.

Ondernemers kunnen ook worden doorverwezen naar de Brexitsteunmaatregelen van FIT of het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), wat uiteraard belangrijk is. Ik denk dat dat een heel belangrijke opdracht is: iedereen die is getroffen, maximaal toeleiden naar alle steunmogelijkheden. De Brexitconsulent beantwoordde op jaarbasis 220 individuele vragen. Daarnaast kon VLAM ook 35 bedrijven ondersteunen via de incubatorsubsidie. Dat was 600.000 euro in 2021. FIT ondersteunde maar liefst 190 bedrijven via Bijzondere Exportsteun Brexit, wat toch goed was voor een steunbedrag van bijna 2 miljoen euro.

Wat de brede invulling van de Brexit Adjustment Reserve betreft: op basis van de intra-Belgische afspraken ontvangt Vlaanderen 223 miljoen euro. Dat zal worden ingezet om organisaties te ondersteunen die een negatieve impact door de Brexit kunnen aantonen én projecten voorstellen voor de transitie om zich aan te passen aan de nieuwe situatie. Dat is dus een tweeledige voorwaarde. Al 25 ondernemingen en ondersteunende organisaties deden die vooraanmelding bij VLAIO, zoals dat moet, voor een financiering vanuit de BAR voor een of meerdere projecten. Het traject verloopt in verschillende stappen. Om te komen tot de finale beoordeling van de ingediende dossiers zal VLAIO, als beheersautoriteit, in de eerste plaats uiteraard de BAR-verordening hanteren.

Waar de Brexitveerkrachtsubsidie enkel bestemd is voor kmo's, komt in principe elk type organisatie in aanmerking voor BAR-financiering. Belangrijk is dat de aanvrager reeds een handelsrelatie had met het Verenigd Koninkrijk – een heel cruciale voorwaarde – en dat de negatieve impact van de Brexit kan worden aangetoond, wat evident is. Dat zijn twee belangrijke randvoorwaarden.

Het spreekt voor zich dat het om een tijdelijke maatregel gaat die organisaties ondersteunt die zich wensen aan te passen aan de veranderende marktsituatie. Zoals gezegd, is het maximaal toeleiden een cruciale voorwaarde om dat soort steunmaatregelen optimaal te benutten. Communicatie is daarbij heel belangrijk. Daarom zal die brede communicatiecampagne rond de verschillende Brexitondersteuningsmaatregelen gelanceerd worden.

U verwees al naar het lanceringsevenement van 5 mei, de officiële kick-off waarbij heel wat sprekers de huidige situatie rond de problematiek hebben geduid en ook hebben gewezen op de verschillende financieringsmogelijkheden. Dat kwam daar allemaal uitvoerig aan bod. Er waren 130 deelnemers ingeschreven voor dit event, waarvan 62 procent ondernemingen en 38 procent overheidsentiteiten, met sectoren als textiel, havens, logistiek, toerisme en rederijen.

VLAIO nam het afgelopen jaar reeds enkele acties om de Brexitsteun bij het bredere publiek bekend te maken, bijvoorbeeld via een sociale mediacampagne, radiospots en reportages op Kanaal Z. Kortom: alles werd ingezet op een maximale toeleiding.

Ook belangrijk is dat het Verenigd Koninkrijk onlangs aankondigde dat het de voorzienende douanecontroles op dierlijke en plantaardige producten – toch een niet-onbelangrijk aandeel vanuit Vlaanderen richting het Verenigd Koninkrijk – niet zal invoeren per 1 juli. Die controles worden uitgesteld tot 2023. De impact hiervan zal dus pas in een latere fase voelbaar zijn. Het blijft dus zaak om onze bedrijven aan te moedigen om zich hierop voor te bereiden en de nodige begeleiding te voorzien.

Het spreekt voor zich, collega's – en zeker vanuit West-Vlaanderen zullen jullie dat onderschrijven – dat het Verenigd Koninkrijk een zeer belangrijke handelspartner

is die we ook in de toekomst moeten blijven behouden, ondanks het feit dat we niet meer handelen binnen die aangemaakte douane-unie.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister.

Ik denk dat die steun natuurlijk enorm welkom is voor onze bedrijven. We hebben de coronacrisis gehad en de Brexit. Nu krijgen we er nog eens de Oekraïne-crisis bovenop. Als fractie hadden wij er natuurlijk op gerekend om meer middelen te krijgen voor Vlaanderen. Ik heb het percentage genoemd: 85 procent van de export komt vanuit Vlaanderen. Ik denk dat het nu belangrijk is om die middelen zo efficiënt en zo snel mogelijk in te zetten, om onze bedrijven inderdaad te bereiken.

Kunt u nog een stand van zaken geven over de Green Corridor? Kunt u al meer zeggen over hoe u de impact van die crisis in Oekraïne, die erbovenop komt, zult aanpakken?

De voorzitter: De heer Vanryckeghem heeft het woord.

Kurt Vanryckeghem (cd&v): We zouden bijna vergeten, door de economische schokken van de coronacrisis en de oorlog in Oekraïne, dat de Brexit sinds 1 januari 2021 een feit is. Zeker op Vlaanderen, en vooral op West-Vlaanderen, heeft die scheiding een zeer groot economisch effect.

Om die negatieve impact van de Brexit op Vlaanderen zo veel mogelijk op te vangen, lanceert de Vlaamse Regering, in samenwerking met de Europese Unie, inderdaad een oproep tot BAR-financiering voor getroffen ondernemingen, organisaties en overheden. Collega De Vreese haalde reeds de cijfers aan van de middelen die Vlaanderen kan gebruiken voor die ondersteuning. Samen met Ierland, Nederland en Frankrijk behoort Vlaanderen tot de meest getroffen gebieden binnen de Europese Unie. Zoals gezegd, is het binnen Vlaanderen vooral de prachtige provincie van collega De Vreese en mezelf die de tol betaalt.

Ik heb hierover een bijkomende vraag, minister, waarop u al gedeeltelijk geantwoord hebt. Op welke manier vindt de broodnodige ondersteuning voorlopig haar weg naar onze provincie, West-Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: De Green Corridor zit op schema. Het elektronisch loket om die administratieve last te verminderen, zit op schema. Ik denk dat het heel belangrijk is dat we dit verder opnemen. Ik zal dat ook doen samen met federaal minister Van Peteghem.

U verwijst naar Oekraïne, dat inderdaad een bijkomende uitdaging vormt. Maar deze middelen zijn vrijgemaakt voor dit programma, voor steun aan de Vlaamse bedrijven in het kader van de Brexit. We zullen die daar maximaal voor inzetten.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maike De Vreese (N-VA): Bedankt, minister.

Ik denk dat het inderdaad wel belangrijk is, ook al stelt Groot-Brittannië bepaalde zaken uit, dat we verder inzetten op die Green Corridor.

Die West-Vlaamse reflex is natuurlijk een belangrijk element, een reflex die bij de vorige minister sowieso aanwezig was als het over de Brexit ging. Maar laten we de rest van Vlaanderen natuurlijk ook niet vergeten. Er zijn heel wat bedrijven die getroffen worden.

We zullen dit verder opvolgen. Bedankt voor uw antwoord.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Maaïke De Vreese aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de recente handelsmissie naar het Verenigd Koninkrijk en het promoten van Vlaanderen als hoogtechnologische kennisregio – 2914 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Minister, u was er zelf niet bij, maar vorige week trok de eerste economische missie sinds de coronacrisis naar het Verenigd Koninkrijk. Voor dit bezoek was er bijzonder veel belangstelling van onze ondernemingen. Maar liefst 332 vertegenwoordigers van 214 ondernemingen, en in totaal 400 deelnemers, gingen mee op de allereerste missie naar het Verenigd Koninkrijk sinds de Brexit. Vlaams minister-president Jambon en minister Crevits vertegenwoordigden de Vlaamse Regering tijdens dit bezoek. Tijdens deze missie werd ernaar gestreefd om de betrekkingen te verbeteren met een van onze belangrijkste handelspartners.

Dat is belangrijk, want de coronacrisis en de Brexit hebben natuurlijk een negatieve impact op onze import- en exportcijfers; we hadden het er daarnet ook over. Naast de focus op onze verschillende getroffen sectoren werd er bijzondere aandacht aan besteed om de economische samenwerking en de samenwerking op het vlak van duurzame energie te verbeteren. Ten slotte werden ook onze havens en logistieke sectoren in de kijker geplaatst. In deze commissie heb ik er reeds verschillende malen voor gepleit om zo snel mogelijk de 'green corridor' of de 'fast lane' te realiseren. Daarmee kunnen we Vlaanderen in de markt zetten als dé brug richting het Verenigd Koninkrijk.

Hoe is de missie verlopen en wat waren de resultaten van het bezoek?

Op welke manier heeft de vorige minister Vlaanderen gepromoot als innovatieve kennis- en hoogtechnologische regio?

Wat waren de conclusies van de politieke ontmoetingen met de Britse collega's?

Kunt u de laatste stand van zaken geven omtrent het omzetverlies van onze ondernemingen en de import- en exportcijfers van en naar het Verenigd Koninkrijk?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik zal u een overzicht geven van het reisverslag van mijn voorganger, want ikzelf was er helaas nog niet bij. Een belangrijke beginopmerking is misschien toch dat minister Crevits dat voornamelijk heeft gedaan vanuit haar bevoegdheid Landbouw. Het antwoord komt dus ook uit die context. Het is belangrijk om dat mee te geven.

Minister Crevits was daar inderdaad niet alleen. Ze ging samen met de minister-president, maar ook met de heer Smet van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de heer Borsus en mevrouw Van der Straten.

Wat minister Crevits en haar programma betreft: tijdens de handelsmissie ging het heel vaak exclusief over de landbouw en sierteelt, een niet onbelangrijke sector in de handelsrelatie met het Verenigd Koninkrijk. De Brexit heeft die inderdaad enorm bemoeilijkt. Als we daarop inzoomen is het Verenigd Koninkrijk vandaag nog altijd de vierde handelspartner qua verse voeding; voor verschillende producten zit het

zelfs in de top vijf van de export. Om u een concreet idee te geven: naar het Verenigd Koninkrijk exporteren we jaarlijks voor 40 miljoen euro bloemen en planten. Dat is toch aanzienlijk.

Minister Crevits heeft deelgenomen aan het officiële programma op zondag en maandag. Ze was aanwezig bij de officiële briefing en de netwerkreceptie met bedrijven uit de agro-voedingssector. Op maandag had ze de eer om in aanwezigheid van de beroepsvereniging voor de Vlaamse sierteelt en groenvoorziening (AVBS), Boerenbond en prinses Astrid de Vlaamse tuin te mogen openen, bij het Chelsea Pensioners Royal Hospital. Dat is toch wel een historische plek in het hartje van Londen en zeker het bezoeken waard.

Naast de deelname aan het officiële programma had minister Crevits natuurlijk ook een aantal bilaterale contacten, in eerste instantie met haar ambtsgenote van Landbouw in het Verenigd Koninkrijk, waarbij toch een aantal belangrijke knelpunten inzake de visserij en de Vlaams-Britse visserijrelatie op tafel zijn gelegd. Daar lopen immers toch nog een aantal administratieve en douaneverplichtingen door, die de relatie vandaag wat verstoren en alleszins niet versterken. Ook de problematiek van de uitstaande visserijlicenties heeft ze met minister Victoria Prentis opgenomen, die er verder naar zal kijken, zo heeft zij onze vorige minister op dit domein toevertrouwd.

Samen met Boerenbond en het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) was er ook een overleg met de National Farmers Union daar, om te kijken naar de uitdagingen binnen de landbouwsector in het Verenigd Koninkrijk. Uiteraard was ook daar het thema het Europese gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB).

Een belangrijk moment was, denk ik, ook het overleg met de Vlaamse onderzoekers die actief zijn binnen Britse onderzoeksinstituten, om te bekijken welke opportuniteiten er zijn voor alle Vlaamse kennis- en onderzoeksinstituten, in relatie tot het Verenigd Koninkrijk. Daarvan heeft minister Crevits een aantal ideeën genoteerd, waarbij er opportuniteiten liggen binnen de 'life sciences' en de digitale sector. Ik denk dat we die bruggen verder moeten versterken op basis van de ideeën die daar werden geopperd.

Ik heb het al gezegd: om zicht te krijgen op de volledige handelsmissie, denk ik dat het goed is om ook de minister-president te bevragen.

Ik kom tot uw specifieke vraag naar het omzetverlies. Over het omzetverlies van onze ondernemingen en de import- en exportcijfers van en naar het Verenigd Koninkrijk kan ik u de volgende antwoorden geven op deze cijfervraag. In 2021 bedroeg de Vlaamse export naar het Verenigd Koninkrijk 23 miljard euro, wat 90,6 procent uitmaakt van wat België naar het Verenigd Koninkrijk uitvoert. Het was onze vierde exportbestemming – zoals daarstraks al aangegeven –, met een aandeel van circa 6,3 procent. In 2021 is er een daling van onze export met 2,6 procent genoteerd in vergelijking met 2020. Aan de importzijde ontvingen we als gewest 14 miljard euro goederen en dat is 92,8 procent van de Belgische import uit het Verenigd Koninkrijk. Ze waren daarmee de zevende leverancier, met 3,8 procent van de totale Vlaamse import.

Slotom: de handelsbalans blijft dus positief voor Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Het is inderdaad een belangrijke handelsmissie volgens mij. Niet alleen de landbouw, maar ook de volledige voedingsindustrie heeft er baat bij dat we die contacten goed houden. Zo werd daar een zeer lekker biertje, Brugse Zot, geserveerd. Ook de Brugse belangen werden dus tijdens de handelsmissie goed verdedigd door de minister-president en door minister Crevits.

Maar er is ook gesproken over een ferryverbinding, die economisch natuurlijk zeer belangrijk is voor Vlaanderen, voor onze havens, voor de eengemaakte haven Zeebrugge-Antwerpen: een nieuwe ferryverbinding die er zou komen tussen Vlaanderen en Schotland. Er is daar al een actuele vraag over gesteld in de plenaire vergadering. Maar ik zou u graag willen vragen in hoeverre u daar als minister verder bij betrokken bent.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dit is een terechte vraag. Ik denk dat we ook binnen de enveloppe van de BAR-middelen (Brexit Adjustment Reserve) kunnen kijken of we daarmee weg kunnen. In die zin zullen we dat dus meenemen.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik heb geen verdere opmerkingen of bedenkingen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Björn Rzoska aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorstellen van Voka om de klimaattransitie van bedrijven te steunen – 2941 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, de vraag die ik u stel, heeft te maken met een recente paper die Voka heeft afgeleverd met voorstellen om te komen tot een CO₂-arme Vlaamse industrie. Voka wijst op de herinvesteringsgolf die wordt verwacht in de basisindustrie in Vlaanderen, omdat veel installaties het einde van hun levensduur bereiken. Dat momentum zou het best worden aangegrepen om ook te investeren in de verduurzaming van productieprocessen en de productie af te stemmen op de klimaatambities.

Het Europees ETS-systeem (emissions trading scheme) werkt de jongste tijd naar behoren. De prijs voor CO₂-emissierechten is geklommen, op dit moment tot ongeveer 80 euro per ton. Toch ligt die CO₂-prijs nog niet hoog genoeg om investeringen in CO₂-besparende technologieën rendabel te maken. Wachten tot de CO₂-prijs hoog genoeg is, is volgens Voka geen optie. Diverse Europese lidstaten voorzien naast de geldende CO₂-prijs vandaag al in bijkomende steun aan bedrijven. Er is het zogenaamde SDE++-programma (Stimulering Duurzame Energieproductie en Klimaattransitie) in Nederland en de invoering van 'carbon contracts for difference' in Duitsland, waar dat dan 'Klimaschutzverträge' heet. Zo komt het 'level playing field' dat werd gecreëerd via het ETS-systeem, in het gedrang. Wachten tot na 2030 of 2035 zou voor de competitiviteit van onze bedrijven geen goede zaak zijn.

De komende tien jaar zullen onze bedrijven zware investeringen moeten doen in CO₂-arme technologie, maar aangezien het om hoge bedragen gaat, zal er steun van de overheid nodig zijn om de 'funding gap', het verschil tussen de noodzakelijke CO₂-prijs die klimaatinvesteringen rendabel maakt en de echte CO₂-prijs, te overbruggen. Met bestaande instrumenten zoals de bijzondere investeringsaftrek, premies en sectorale begeleidingstrajecten, maar ook met een herziening van de energiebeleidsovereenkomsten, hoe nuttig en noodzakelijk ook, zullen we er volgens het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) niet geraken.

Voka pleit voor de oprichting van een investeringsprogramma voor de verduurzaming van de Vlaamse industrie, en concreet voor de invoering van een nieuw instrument

in de trant van de 'carbon contracts for difference' ter ondersteuning van klimaatinvesteringen van onze bedrijven. Daarnaast vraagt Voka dat er federaal en gewestelijk grote investeringen zouden gebeuren in nieuwe basisinfrastructuur, bijvoorbeeld voor het vervoer van waterstof of voor het vervoer en de opslag van CO₂.

Koken kost echter geld. Voka is van mening dat de extra inkomsten uit de veiling van emissierechten, die terechtkomen in het Vlaams Klimaatfonds, een duurzame financieringsbron kunnen worden voor het betalen van steun aan cruciale duurzame investeringen in ons industrieel weefsel. Volgens Voka worden de middelen in het Vlaams Klimaatfonds momenteel – ik citeer hen letterlijk – "suboptimaal benut". Ze worden enkel aangewend om de non-ETS-doelstellingen te bereiken, maar volgens Voka is afdoende gebleken dat ze in de non-ETS-sectoren weinig additionele reducties hebben bewerkstelligd. Voor Voka is moeilijk te begrijpen "waarom schaarse klimaatmiddelen ingezet worden voor projecten die in feite in de reguliere budgetten van overheidsinstellingen thuishoren".

Minister, bent u net als Voka een voorstander van een nieuw investeringsprogramma voor de verduurzaming van de Vlaamse industrie? Bent u een voorstander van de invoering van een nieuw instrument, zoals bijvoorbeeld die 'climate contracts for difference'? Bent u van mening dat de bijkomende middelen die door de hogere CO₂-prijs uit de veiling van emissierechten naar het Vlaams Klimaatfonds vloeien, het best kunnen worden ingezet voor de verduurzaming van de industrie? Voka gaat er blijkbaar van uit dat het bestaande systeem voor de compensatie van de kosten voor energie-intensieve bedrijven om 'carbon leakage' te vermijden, ook zou worden behouden. Is dat dan niet dubbelop als er nieuwe stimuli zouden komen voor een verduurzaming van de bedrijven, en als de EU bovendien een performant systeem van 'carbon border adjustment' zou instellen?

Voka denkt in een eerste fase vooral aan investeringen van grote bedrijven in koolstofopvang en -opslag. De zogenaamde CCS-technologieën (carbon capture and storage) zouden zeker op korte termijn nog te duur uitvallen en hebben volgens hen dus bij voorrang nood aan overheidssteun. Dreigt dan echter niet het risico dat te veel zal worden ingezet op steun aan 'end of the pipe'-technologieën, en te weinig aan structurele verduurzaming van de productieprocessen zelf?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Mijnheer Rzoska, ik denk dat dit inderdaad een uitermate belangrijk thema is, de verduurzaming van onze industrie. Ik heb begrepen dat u in het verleden in deze commissie al heel vaak aandacht hebt gevraagd voor de Vlaamse industriële klimaattransitie, die ons allemaal na aan het hart ligt. U weet dat het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) hierover een zeer omvangrijke studie heeft gemaakt, geleid door Deloitte. Daarin stonden belangrijke aanbevelingen voor de financiering van die transitie. Daarbij werd het instrument 'contracts for difference' als mogelijk instrument naar voren geschoven.

Ondertussen hebben we niet stilgezeten. We zijn ondertussen enkele stappen verder. Sinds maart is het Vlaams beleidskader voor die transitie decretaal verankerd en vorige maand is het permanent overlegorgaan gestart.

Uit de voorbereidende stakeholderbevraging bleek dat die financieringskwestie inderdaad een belangrijke uitdaging is om die 'cost gap' te overbruggen voor de implementatie van die duurzame technologieën door de basisindustrie in Vlaanderen om zo tot klimaatneutraliteit te komen. Het permanent overlegorgaan bereidt hieromtrent een nota voor om na te gaan welke keuzemogelijkheden er zijn voor de financiering. Daarbij wordt mogelijk ecologische investeringssteun geadviseerd.

U sprak in uw vraag ook over 'climate contracts for difference' en de hogere CO₂-prijs. Ik heb begrepen dat quasi alle stakeholders voorstander zijn van het principe van

'contracts for difference' dat de overheid kan gebruiken om het kostenverschil op een slimme manier te dichten. Voka was inderdaad een van de bevroegde stakeholders.

Rekening houdend met de door de voorlopers ontwikkelde inzichten blijkt dit principe in eerste instantie veelbelovend. Men dient wel op te merken dat het principe op verschillende wijzen uitgewerkt kan worden en dat de gemaakte keuzes wel een heel grote invloed zullen hebben. Als de overheid met dit soort instrumenten aan de slag gaat, kan dat prijsrisico's tot gevolg hebben.

De vraag is natuurlijk ook hoe dat soort mechanismen, die ingezet kunnen worden voor die transitie, gefinancierd kunnen worden. Ze zijn wel veelbelovend in de buurlanden, die op dat vlak vooroplopen, maar het blijkt ook te gaan over budgetten die in de miljarden lopen.

Een aantal factoren, zoals de prijs van CO₂-emissierechten, kunnen inderdaad een grote invloed hebben op de budgettaire kosten. Het Vlaamse Klimaatfonds is een mogelijke bron van middelen. In Nederland worden de budgetten ook gehaald bij de bedrijven zelf, zoals u weet. De vraag is of zo'n systeem van wederkerigheid haalbaar is en transposeerbaar naar de Vlaamse, kleinere, schaal.

In uw vraag in verband met carbon leakage hebt u het over de financiering van de gedeeltelijke compensatie van indirecte carbon leakage. In het regeerakkoord is ingeschreven dat die compensatie behouden zal blijven en dat de financiering vanuit het Vlaams Klimaatfonds bestendig zal worden. De regelgeving voor de nieuwe periode is in volle voorbereiding. Momenteel worden de laatste stappen genomen om het ontwerp van besluit voor de Vlaamse Regering te brengen.

U suggereert dat dit dubbelop is door de steun voor contracts for difference. Volgens ons is het tegendeel waar, omdat de compensatie voor indirecte carbon leakage de productie van elektro-intensieve bedrijven beschermt tegen concurrentie met elektriciteit zonder CO₂-kosten. Ten tweede, over het stimuleren van bedrijven: we gaan een aantal voorwaarden opleggen voor het bekomen van compensatie voor indirecte carbon leakage, en daar horen engagementen bij inzake energiebesparing en investeren in klimaat.

Wat het creëren van het Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) betreft, heeft de Europese Commissie in 2021 een voorstel gedaan, dat momenteel in onderhandeling is. Of het mechanisme wordt uitgebreid naar indirecte emissies maakt dus deel uit van een rapport dat opgesteld zou moeten worden voor 2026.

Wat betreft uw laatste vraag, klopt het dat zowel uit de roadmapstudie van 2020 als uit de stakeholderbevraging van maart naar voren kwam dat men het afvangen en opslaan van koolstof op korte termijn, ruwweg tot 2030, als de belangrijkste optie ziet om de industriële CO₂-uitstoot drastisch te beperken, begrijp ik. Het gaat meer bepaald om processen die de CO₂ in pure vorm uitstoten, zoals ammoniak. Dat blijkt ook uit het grote CCS-project in Antwerpen, dat vorig jaar winnaar werd van de eerste oproep van het ETS-innovatiefonds.

Dat hoeft uiteraard niet te betekenen dat de Vlaamse overheid uitsluitend op CCS zou inzetten om de uitstoot van de industrie te beperken. Om te beginnen kan men bij het plannen van de infrastructuur om koolstof af te vangen en te transporteren, het toekomstig hergebruik in rekening brengen. De leidingen voor CO₂ zouden dan in een eerste fase CO₂ transporteren voor opslag, maar vervolgens in toenemende mate voor hergebruik. Ik denk dat dat belangrijk is.

Tot slot zet Vlaanderen aanzienlijke middelen in op onderzoek en ontwikkeling, wat alternatieven voor end-of-pipetechnieken voor de Vlaamse bedrijven zal ondersteunen. Het Moonshotprogramma mikt juist op de nieuwe technologie en de nieuwe processen die pas over een 20 jaar in bedrijf zullen kunnen gaan. Van het

permanent overlegorgaan verwacht ik een roadmap tot 2050, en daarin staan wel degelijk die fundamentele proceswijzigingen waar ook u op doelt.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik heb misschien nog één bijkomende vraag. U sprak over het permanent overlegorgaan. Het is in maart samengekomen en er wordt een nota voorbereid, alsook een roadmap naar 2050. Mijn voor de hand liggende vraag is natuurlijk wat de timing daarvan is. Wanneer worden die documenten afgeleverd? Wanneer komt u er op een of andere manier mee naar het parlement of naar deze commissie?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Daar zal ik eerlijk en correct op antwoorden: het antwoord daarop moet ik u voorlopig schuldig blijven. De vraag staat wel genoteerd.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik volg dat thema inderdaad van dichtbij op, dus u zult me nog af en toe op uw weg vinden. Ik heb er echter alle begrip voor dat u ook in dezen wat moet inlopen, geen probleem.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de Winwinlening en het Vriendenaandeel – 2828 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Tijdens de coronacrisis werkte de Vlaamse Regering aan een vierluik – een klavertjevier – om de Vlaamse ondernemingen door de crisis te loodsen en de solvabiliteit van onze ondernemingen te versterken via waarborgen, achtergestelde leningen, het Welvaartsfonds en als vierde onderdeel de Winwinlening. De achtergestelde lening en het Vriendenaandeel behoren dus tot het deel 'kapitaal' van het vierluik.

Sinds 2006 kunnen vrienden en familie kmo's een Winwinlening verstrekken. Een particulier krijgt daarvoor in ruil een jaarlijks voordeel via de belastingbrief op het openstaande kapitaal. De ondernemer kan op die manier via een achtergestelde lening extra kapitaal verwerven. Naar aanleiding van de coronacrisis werd deze Winwinlening dus versoepeld.

Het Vriendenaandeel is een recent instrument om de solvabiliteit en de kapitaalstructuur van de ondernemingen te versterken door als particulier te investeren in een kmo, een coöperatieve of een burgerinitiatief. Het is een stimulans om spaargeld te activeren om onze ondernemingen een boost te geven.

Om ervoor te zorgen dat ondernemingen en potentiële Vriendenaandeelhouders de weg naar deze maatregel vinden, werd in de zomermaanden van 2021 een communicatiecampagne gelanceerd. Ondertussen werd het Vriendenaandeel al meer dan een jaar geleden, op 11 februari 2021, gelanceerd.

Minister, ik heb daarover vier vragen.

Hoe evalueert u de versoepelde Winwinlening en het Vriendenaandeel? Welke lessen trekt u daaruit en op welke manier kunnen deze de instrumenten versterken?

Vinden de ondernemingen en de Vlamingen hun weg naar deze instrumenten en maakt men er effectief gebruik van?

Hoe kunnen goede praktijken de ondernemers en de Vlamingen stimuleren om er gebruik van te maken?

Wat is de verhouding tot de federale taxshelter voor startende ondernemingen en scale-ups, zoals groeibedrijven?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Dank u wel, mijnheer Gryffroy, voor uw belangrijke vragen rond de twee belangrijke instrumenten, de Winwinlening en het Vriendenaandeel.

U hebt er al naar verwezen: de Winwinlening is bekend, al meer dan vijftien jaar. Ze was succesvol en is bijgestuurd in 2020, waardoor ze nog een extra boost gekregen heeft. Als we kijken naar de cijfers voor het laatste kwartaal van 2020, werden er bijna 2000 Winwinleningen toegestaan, voor een totaalbedrag van maar liefst 51,5 miljoen euro. Dat is evenveel als in de drie kwartalen ervoor samen. In 2020 werden er in totaal bijna 4200 Winwinleningen gesloten, voor een bedrag van 100,8 miljoen euro. 2021 stelde dat record nog scherper met bijna 8700 Winwinleningen, voor een bedrag van 151,9 miljoen euro.

Het Vriendenaandeel is bekend en operationeel sinds februari 2021. Inmiddels registreerden zich 80 Vriendenaandeelhouders bij de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV), voor een bedrag van 391.000 euro. Daar zien we ook een sterke toename in de evolutie: de eerste vier maanden van 2022 hebben zich al 273 Vriendenaandeelhouders geregistreerd bij PMV, voor een totaalbedrag van 517.600 euro. Het werd vooral ingezet voor de coöperatieve vennootschappen, bijvoorbeeld de coöperatieve bioboerderijen.

Een algemene kanttekening die u zult onderkennen is dat de gezondheidsbeperkingen door corona voornamelijk onze zelfstandigen en bedrijven troffen, waardoor er bij de consument meer spaargelden op de rekening stonden. Er werd minder klassiek geconsumeerd, waardoor dat wel een positief effect had: er waren veel meer middelen beschikbaar. De Oekraïne-crisis treft nu ook de spaargelden van onze Vlaamse gezinnen en de koopkracht van de consumenten, waardoor het spaarvermogen lager ligt. Als we daar naar de cijfers kijken: in april 2022 maar liefst twaalf punten lager dan een jaar geleden. Dat effect zal zich ongetwijfeld weerspiegelen in deze maatregelen.

Uw tweede vraag was of de ondernemingen en de Vlamingen de weg naar die instrumenten vinden. Zeer zeker, denk ik. De Winwinlening bestaat vijftien jaar. Het Vriendenaandeel is natuurlijk volledig nieuw. Maar er zijn vandaag al meer dan 350 – 353 om concreet te zijn – Vriendenaandeelhouders, goed voor een totaalbedrag van bijna 1 miljoen euro. Dat meer dan drie vierde van hen zich in de eerste vier maanden van dit jaar gemeld heeft, toont aan dat het instrument aan bekendheid wint en in de richting evolueert die wij wensen.

Het Vriendenaandeel is intrinsiek risicovoller ten opzichte van de achtergestelde lening van de Winwinlening. Het is immers kapitaalparticipatie. Daar is op dit moment geen specifiek streefcijfer voor bepaald.

Dan was er uw vraag naar de goede praktijken om de ondernemers en de Vlaamse burgers te stimuleren om hier nog meer gebruik van te maken. Mijn voorganger heeft daarvoor de campagne 'Friends with benefits' gelanceerd, die u welbekend is. Op de

PMV-website staan er ook getuigenissen van ondernemers die een beroep hebben gedaan op de Winwinlening. Dat lijkt me ook niet onbelangrijk. Het is de bedoeling om ook met betrekking tot het Vriendenaandeel 'good practices' en ervaringen te delen, zodat mogelijke koudwatervrees kan worden weggenomen. PMV en VLAIO organiseren ook tal van informatiesessies voor ondernemers, sectororganisaties en belangverenigingen. De samenwerking van VLAIO is op dat vlak ook noemenswaardig.

Ik kom tot uw vierde vraag. De verhouding tot de taxshelter is inderdaad niet onbelangrijk. Het lijkt me belangrijk te wijzen op de complementariteit tussen die federale maatregel en het Vlaamse pakket aan maatregelen, met de instrumenten Winwinlening en Vriendenaandeel. Zoals gezegd, gaat dat enerzijds over leningen en anderzijds over kapitaalparticipaties. De taxshelter gaat enkel over kapitaalverhogingen. De Winwinlening staat open voor vzw's, die geen beroep kunnen doen op de taxshelter. De Winwinlening en het Vriendenaandeel staan open voor alle kmo's, terwijl de taxshelter beperkt is tot de kleine en jonge vennootschappen, tot de starters en de groeibedrijven. Er is nog een verschil dat duidt op de complementariteit en in die zin kunnen ze elkaar ook versterken: de Winwinlening en het Vriendenaandeel bieden een belastingkrediet, terwijl de taxshelter een belastingvermindering toekent. De slotsom is dus dat de Winwinlening en het Vriendenaandeel steeds complementair zijn aan elkaar en aan de taxshelter. Ze hebben in verschillende opzichten dus een ruimer toepassingsgebied.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): We hebben de achtergestelde lening en het Vriendenaandeel ingevoerd wegens corona. Eerst en vooral was er de achtergestelde lening. Dat is het eerste wat is versoepeld. Ik heb toen heel sterk aangedrongen op dat Vriendenaandeel, om de eenvoudige reden dat een achtergestelde lening nog altijd een lening is. Die moet worden terugbetaald en die staat aan de passivazijde van de balans, terwijl een Vriendenaandeel op de activazijde van de balans staat en je kapitaal versterkt. Normaal gezien zal dat de facto altijd ook gepaard gaan met een kapitaalsverhoging. Het is volgens mij gezonder voor een bedrijf om zijn kapitaal te versterken dan om nog bijkomende leningen af te sluiten. Anderzijds is het waarschijnlijk ook voor een bedrijf misschien niet altijd opportuun om bijkomende aandeelhouders te hebben, om tal van redenen. Bovendien is het instappen in kapitaal ook een complexere procedure, omdat je dan altijd de waardering moet opmaken van het bedrijf enzovoort. Bij een achtergestelde lening, daarentegen, bepaal je het bedrag en de interestvoet volgens de voorwaarden opgelegd door VLAIO, door de Vlaamse overheid, en je bent vertrokken.

Ik geloof echter heel sterk in dat Vriendenaandeel. Vroeger hadden we het systeem van de wet-Cooreman. Ik denk dat dat zelfs nog in Belgische franken was. Dat kan niet meer worden toegepast, voor alle duidelijkheid, omdat we ondertussen in een Europees kader meespelen. Dat was toen echter wel zeer succesvol, omdat men daaraan ook belastingtechnisch een aantal voordelen had gegeven. We hebben altijd afgesproken met uw voorganger, minister Crevits, dat we ook maatregelen moeten durven te evalueren. Ik zie nu dat we met die Winwinlening gigantisch goed scoren, tot 150 miljoen euro, maar met het Vriendenaandeel eigenlijk maar met moeite aan 1 miljoen euro komen. Dan denk ik dat dat verder moet worden opgevolgd en dat we desnoods moeten durven te bekijken, laten we zeggen begin 2023, wat we moeten bijsturen aan dat Vriendenaandeel om dat ook meer succesvol te maken. Dat zal nooit in dezelfde verhouding zijn als de achtergestelde lening, maar ik geloof wel dat dat een tool is die voor een bedrijf veel beter is, zelfs als het moet onderhandelen met banken. Hoe sterker je kapitaal, hoe beter je kredietlijnen kunnen zijn bij de banken, en tegen betere voorwaarden.

Natuurlijk gaat het ook over de communicatie daarrond, zoals u zelf zegt, met 'Friends with benefits', maar ik denk dat we in dezen misschien ook nog een tandje

bij kunnen steken, dat we moeten bekijken hoe we via de geijkte kanalen, niet noodzakelijk via de overheid zelf, maar vooral via PMV en via de banken, die communicatie kunnen verbeteren.

Dat is dus mijn bijkomende vraag. Bent u bereid om dit binnen een half jaar te evalueren? Kan er in de tussentijd gezorgd worden voor een betere communicatie over het Vriendenaandeel?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Ik denk dat we eerst inderdaad moeten beamen dat de cijfers op korte tijd wel positief geworden zijn. Er werd wel degelijk een vlucht genomen wat het Vriendenaandeel betreft. Ik denk dat we alles in perspectief moeten zien: vijftien jaar ten opzichte van de korte periode nu. Het is ook een nicheproduct. Dat moeten we ook durven te onderkennen. Maar dat neemt niet weg dat de toeleiding naar dat product zeker versterkt kan worden. Ik denk dat u dat punt terecht aanhaalt.

We zien de cijfers groeien. We zijn uiteraard ook bereid om dat te blijven opvolgen. U zult dat ongetwijfeld samen met mij doen in dit parlement. Ik ga dus in positieve zin mee in uw vragen en suggesties op dat vlak. Ik wil dat hier dus mee onderschrijven.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil me verbeteren ten opzichte van collega Vande Reyde. Het is de wet-Cooreman-De Clerck. Is de heer De Clerck misschien een liberaal? *(Opmerkingen van Maurits Vande Reyde)*

Het ging dus vooral om Cooreman.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Andries Gryffroy aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de voorschotregeling bij het muziekfestival Pukkelpop – 2855 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Maurits Vande Reyde aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de terugbetaling van voorschotten aan het muziekfestival Pukkelpop – 2858 (2021-2022)

Voorzitter: de heer Robrecht Bothuyne

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Afgelopen zomer lag de voorschotregeling voor de evenementensector en in het bijzonder voor de deels geannuleerde editie van Pukkelpop onder vuur. De organisatoren van Pukkelpop vroegen 1,8 miljoen euro en er zou sprake geweest zijn van onregelmatigheden. De terugbetaling van de voorschotten werd daarom on hold geplaatst.

De inspectiediensten van het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) en Toerisme Vlaanderen hebben het dossier uitgespit en alsnog goedgekeurd. Dat betekent dat er 1,8 miljoen euro zal worden uitbetaald, 1,3 miljoen euro door VLAIO en 0,5 miljoen euro door Toerisme Vlaanderen.

Op basis waarvan kon VLAIO beslissen om het bedrag uit te betalen? Wat is de motivatie om tot de uitbetaling over te gaan?

We lezen wel dat er nog een gerechtelijk onderzoek loopt naar mogelijke onregelmatigheden bij Pukkelpop. Dat onderzoek is nog niet afgerond. Kan een gerechtelijke uitspraak volgens u betekenen dat Pukkelpop het bedrag alsnog zou moeten terugbetalen?

Meer in het algemeen: hoeveel inspecties lopen er nog in het kader van deze voor-schotregeling?

Hoeveel van de terug te vorderen bedragen werden ondertussen terugbetaald?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Minister, 1,8 miljoen euro, ik denk dat u ermee akkoord gaat dat dat heel veel geld is. Dat is het bedrag dat wij inderdaad zullen geven aan een festival, Pukkelpop in dit geval, dat vorige zomer werd afgelast. Het gaat dus over een festival dat niet heeft plaatsgevonden en dat vorige zomer zou moeten hebben plaatsgevonden.

In tijden waarin mensen moeite hebben om hun energiefactuur te betalen en waarin onze Vlaamse schuld ook oploopt tot bijna 100 procent van de ontvangsten – het is iets minder tegenwoordig, maar toch –, kunt u wel begrijpen dat heel veel mensen er bedenkingen bij hebben dat we een dergelijk bedrag gaan geven aan een festival dat eigenlijk nooit heeft plaatsgevonden.

U bent hier nieuw, maar ik neem aan dat u de voorgeschiedenis wel hebt gevolgd. Ik luister met een open blik naar wat de beweegredenen zijn geweest om na zoveel maanden alsnog over te gaan tot de goedkeuring van de uitbetaling in dit dossier.

Ik heb daar enkele bedenkingen bij, maar ik hoor graag eerst uw uitleg.

Er zijn twee elementen die ik toch al eventjes wil zeggen, die misschien wat raar zijn.

Er werd vorige zomer gezegd door uw voorganger dat er zou worden afgewacht wat de uitkomst was van het lopende gerechtelijk dossier. Voor alle duidelijkheid, dat gerechtelijk dossier staat eigenlijk los van het subsidiedossier, maar er werd dus gezegd dat men de uitkomst van het gerechtelijk dossier zou afwachten. Het is immers niet opportuun om een dergelijk groot bedrag uit te keren als er een onderzoek loopt naar malversaties. Dat gerechtelijk onderzoek is op dit moment nog niet afgelopen.

Wat zijn dan de redenen waarom er toch al werd overgegaan tot de beslissing om het bedrag alsnog uit te keren? Is er een dringende noodzaak of een aanstaand faillissement? Wat is de noodzaak waardoor het alsnog voor de uitkomst van het gerechtelijk onderzoek moest worden goedgekeurd?

Ten tweede, er werd ook gezegd dat er bijkomende inspecties zouden plaatsvinden door VLAIO. Die zouden ergens in oktober 2021 moeten zijn gebeurd. We hebben daar eigenlijk nooit meer echt iets van gehoord sinds dat dossier on hold werd gezet.

Ik zou dus graag willen vragen welke inspecties daar hebben plaatsgevonden. Kunnen wij eventueel inkijk krijgen in de criteria die er werden gehanteerd en hoe er werd geoordeeld? Vanaf het begin al, want door het kabinet was eerst gezegd dat het dossier niet voldeed, maar dan waren er bijkomende inspecties en zou het wel hebben voldaan. Dan was er dat gerechtelijk onderzoek, waardoor het on hold werd geplaatst en dan kwamen er nog bijkomende onderzoeken. Wij hebben er in dit parlement echter nooit enige informatie over gekregen.

Kunt u dus misschien kort beschrijven wat de uitkomst was van die verschillende inspecties en verslagen?

En vooral: op basis van welke criteria heeft uw voorgangster – en ik neem aan dat u die beslissing zelf zult verderzetten – toch besloten om verder over te gaan tot de uitbetaling van dat vrij grote bedrag, voor een afgelast festival?

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Collega's, dit is inderdaad een dossier dat al een geschiedenis kent in deze commissie. Ik denk dat het goed is om nog even de verschillende stappen te doorlopen die voorafgaan aan het bepalen van de subsidie door VLAIO. De definitieve subsidie is het bedrag dat de organisator mag houden doordat hij een evenement wegens covid niet kan organiseren. Dat bedrag moet dus niet terugbetaald worden. In het geval van Pukkelpop is dat in principe inderdaad 1,3 miljoen euro. Dit bedrag is nog niet uitbetaald, maar wordt door VLAIO beschouwd als mogelijk uitbetaalbaar. Het werd dus nog niet uitbetaald maar VLAIO beschouwt het, na de dubbele inspectieronde, waarover dadelijk meer, wel als uitbetaalbaar.

Het proces omvat drie stappen. Eerst wordt een project ingediend naar aanleiding van een oproep en beslist VLAIO om een terugvorderbaar voorschot toe te kennen en uit te betalen. Ik denk dat we het erover eens zijn dat Pukkelpop een evenement is dat in aanmerking komt voor deze oproep en daarop mocht intekenen. Zo'n groot evenement vergt een zeer lange voorbereiding en daar zijn heel wat mensen bij betrokken. Men maakt daar dus kosten voordat de eerste groep het podium betreedt. Ik denk dat het belangrijk is om nogmaals te bevestigen dat zij daarvoor in aanmerking komen, waarbij natuurlijk rekening gehouden moet worden met het plafond.

Twee, het gesteunde evenement kan geheel of gedeeltelijk niet plaatsvinden wegens covid en wordt geannuleerd. De organisator kan de annulering van zijn evenement dan melden aan VLAIO. Die annulering moet dan getoetst worden aan het daarvoor voorziene kader. Er moet dus nagegaan worden of het binnen de annuleringsvoorwaarden valt en of het waarborgmechanisme van de Vlaamse Regering geactiveerd kan worden.

In het geval van Pukkelpop was het probleem dat de Federale Regering kort voor het evenement de regels had gewijzigd rond de testing. U herinnert zich nog dat het er feitelijk op neerkwam dat men op dagbasis 18.000 antigeentesten moest afnemen. Op weekendbasis zou dat dan gaan om 60.000 testen. De periode daarvoor werd zo kort dat het quasi onmogelijk was om dat organisatorisch rond te krijgen.

VLAIO heeft dan geoordeeld dat, door de combinatie van die gewijzigde federale regelgeving en de verantwoording in het advies van de expert zorgmanagement met betrekking tot de implicaties en gevolgen van deze gewijzigde regelgeving, Pukkelpop een beroep kon doen op die subsidies.

Drie, aangezien de annulering aanvaard werd, wordt de organisator onderworpen aan een inspectie om na te gaan wat de niet-recupereerbare kosten en onvermijdbare facturen zijn. Daarop wordt op dat ogenblik gefocust.

Voor het bepalen van het maximale bedrag is er de staatssteungrens van 1,8 miljoen euro in samenloop met de maatregel 'Flanders is a Festival' van Toerisme Vlaanderen. De inspectiediensten van Toerisme Vlaanderen en VLAIO leverden dus die twee inspectieverslagen op. Ze kwamen tot de conclusie dat dit goed verlopen is, zonder problematische vaststellingen.

U stelt de vraag naar mogelijke inzage. Ik heb dat met de voorzitter besproken. Voor mij kunt u dat hier inkijken, volgens het reglement dat hiervoor de regels bepaalt. Dat is geen enkel probleem. Ik denk dat hierin de grootste transparantie geboden moet worden.

Toerisme Vlaanderen kan een maximaal bedrag van 500.000 euro uitbetalen, wat een bijkomende uitbetaling van 150.000 euro veronderstelt, aangezien al 350.000 euro uitbetaald werd. Indien Toerisme Vlaanderen effectief overgaat tot uitbetaling, kan VLAIO nog maximaal 1,3 miljoen euro uitbetalen om binnen het staatssteunmaximum van 1,8 miljoen euro te blijven. Belangrijk om nogmaals te herhalen is dat tot dusver bij VLAIO nog niets werd uitbetaald, maar ze beschouwen het wel als uitbetaalbaar.

Ook niet onbelangrijk in dit dossier is de controle op de vennootschapsstructuur, The Factory. U weet dat zij de organiserende vennootschap zijn. Dat is dus ook extra onder de loep genomen. Men komt daar tot het oordeel dat er geen andere subsidies verleend werden aan organisaties binnen die vennootschap.

De begrote kosten van Pukkelpop bedroegen circa 25 miljoen euro. Er werden voor 2.679.982 euro kosten gecontroleerd, wat een normale werkwijze is bij inspectie.

De rubriek werkingskosten betreft 177 unieke leveranciers. Geen enkele van deze leveranciers – dat is weer belangrijk om op te merken – is verbonden met de organiserende vennootschap The Factory.

Wat betreft de personeelskosten: voor elf van de veertien personeelsleden bij The Factory werden bij VLAIO personeelskosten ingediend aan 75 procent, de overige 25 procent bij Toerisme Vlaanderen. De drie andere personeelsleden werkten voor het vaccinatiecentrum.

Dan kom ik tot de conclusie wat betreft de subsidie 'aanvaardbare kosten'. Wat Toerisme Vlaanderen betreft, bedragen de aanvaarde subsidiabele kosten, samen met de personeelskosten, 517.061 euro.

Wat betreft het terugbetaalbaar voorschot van VLAIO: de aanvaardbare uitgaven, zijnde de niet-recupereerbare kosten met betrekking tot het project Pukkelpop 2021, bedragen 1.741.426,64 euro. Op deze subsidie wordt een vergoeding van 2 procent ingehouden, zijnde 34.828,53 euro, wat leidt tot een maximum betaalbaar subsidiebedrag van 1.706.598,11 euro. Dit wordt dan afgetopt op 1,3 miljoen euro om binnen het staatssteunmaximum te blijven.

Zowel bij Toerisme Vlaanderen als bij VLAIO werden de oorspronkelijk vastgestelde aanvaardbare subsidiabele kosten in verhouding verminderd vanwege het kleinschalige Pukkelpopkwartier, een evenement dat wel heeft plaatsgevonden. Het kleinere festival werd verrekend voor Toerisme Vlaanderen ten belope van 25 procent en bij VLAIO ten belope van 4 procent.

Dan was er de terechte vraag en bezorgdheid rond het gerechtelijk onderzoek. Daar heeft het parket in Limburg inmiddels laten weten dat het onderzoek dat geopend werd naar aanleiding van een artikel in 'tScheldt, geen betrekking heeft op de huidige subsidiedossiers. Dat neemt niet weg dat in de loop van verder onderzoek, als dan zou blijken dat het onderzoek zich zou verruimen naar deze dossiers, VLAIO zich op dat ogenblik burgerlijke partij zou moeten stellen.

Dan kom ik bij de laatste twee vragen van beide collega's: een overzicht van alle voorschotregelingen voor de evenementensector. Een actueel overzicht wat de status betreft is beschikbaar op de website van VLAIO. Ik kan u de cijfers hier exhaustief geven. (*Opmerkingen*)

Is dat niet nodig? Oké.

Dan denk ik dat ik hiermee al uw vragen beantwoord heb en verwijs ik voor die laatste cijfers naar de website. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Bedankt voor de uitvoerige uitleg, minister, maar ik heb toch een aantal bedenkingen.

Eén, is er een soort samenwerkingsprotocol tussen VLAIO en Toerisme Vlaanderen? Als een van beide toch nog problemen ziet om terug te betalen, wordt dat dan doorgegeven aan de andere dienst, zodat de ene dienst niet alles heeft betaald en de andere niets? Is er daar coherentie, is er daar samenspraak?

Twee, ik weet dat er een grote bezorgdheid was dat men effectief de niet-recupereerbare kosten ook betaalt. Heeft men ook bewijzen dat die betalingen gebeurd zijn? Dat gaat dan over onderaannemers. Die onderaannemers mochten inderdaad geen verband hebben met The Factory. Maar het gaat dan over onderaannemers die bepaalde werken gedaan hebben en dan ook effectief vergoed worden, niet dat Pukkelpop het geld binnenkrijgt en zijn onderaannemers nog altijd niet zou betalen, want dat zou dan wel naast de zaak zitten.

Drie, u zegt zelf dat er een kleinere Pukkelpop is doorgegaan, en daarom heeft Toerisme Vlaanderen het geheel verminderd met 25 procent, en VLAIO met 4 procent. Waarom is dat dan ook niet op 25 procent gebracht?

Mijn laatste bedenking is de volgende. U zegt dat het nog niet uitbetaald is, maar gewoon goedgekeurd. Wat belet u om het uit te betalen, als ik het zo mag uitdrukken? Mijn bedenking daarbij is dat we het hier in deze commissie al verschillende keren gehad hebben over fraude, en dan vooral de vele fraudegevallen waarover we gelezen of gehoord hebben in verband met de coronamaatregelen. Zeker als er een gerechtelijk onderzoek is, zou ik het straf vinden dat men toch zou uitbetalen. Je kunt je dan wel burgerlijke partij stellen, maar ja, dan is het kalf al verdronken. Je staat dan, bij manier van spreken, achteraan op de lijst, of ze zijn ondertussen failliet, enzovoort. Ik wil die twee elementen dus toch wel koppelen aan elkaar. Het is in het kader van corona nu al zo dikwijls gebeurd dat men moet vaststellen dat het niet terugbetaald kan worden, dat men het moet proberen te recupereren en dat er dan ondertussen een gerechtelijk onderzoek is. Kijk maar naar wat er gebeurd is met het dossier van FNG. Dat is ook iets waar we geld zijn kwijtgespeeld en uiteraard is er een gerechtelijk onderzoek en kunnen we er niet meer aan, enzovoort.

Oké, als het gerechtelijk onderzoek veel later komt, dan is het inderdaad heel moeilijk om iets te recupereren. Maar nu weten we dat er een gerechtelijk onderzoek is, en tegelijkertijd sta je klaar om uit te betalen. Het zou dan toch maar logisch zijn dat je die twee dingen probeert te koppelen aan elkaar, en dat je eerst het resultaat van het gerechtelijk onderzoek afwacht, vooraleer je uitbetaalt. Als het gerechtelijk onderzoek negatief is, dan mag je niet terugbetalen. Als het positief is, met andere woorden als er geen schuld is, dan mag je terugbetalen. Dat is mijn laatste bekommernis.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Bedankt, minister. Ik ben ook nog niet helemaal overtuigd door uw antwoord. Ik heb drie grote bedenkingen en ik zou graag willen dat u daar misschien toch nog eens over nadenkt. U bent nieuw, en als je nieuw bent kun je met een frisse kijk op de zaken de dingen misschien anders doen. Dat is een voordeel van nieuw in het veld te zijn.

Ten eerste, mijn allerbelangrijkste vraag: het gaat over 1,8 miljoen in totaal. Er is een deel van Toerisme en een deel van VLAIO, dat klopt, maar in totaal gaat het over 1,8 miljoen euro, die we via Vlaams belastinggeld aan een afgelast festival geven. Daarvan is er 1,3 miljoen die onder uw beslissingsbevoegdheid zit, en de vraag is of het op dit moment volgens u opportuun is om dat alsnog uit te betalen.

Ik verwijs nog even naar de reden waarom de beslissing voor dat steunmechanisme destijds genomen is. Dat is destijds gebeurd omdat er een coronacrisis was, en men wou een soort van zekerheid bieden om toch nog, in de mate van het mogelijke, de festivalzomer te laten doorgaan. Dat was de redenering.

We zijn nu bijna een jaar verder. Als ik nu op de Pukkelpopwebsite kijk, dan kan ik tickets bestellen voor de editie van 2022. Daar komen heel grote namen zoals Slipknot en Oscar and the Wolf. Dat is allemaal heel fijn. De vraag is: als je dat nu kunt organiseren, is het dan wel nog nodig om te verzekeren voor een festival dat een jaar geleden al is afgelast? Het gaat over opportuniteit. Ik moet eerlijk zeggen dat als je dat probeert uit te leggen aan ondernemers die door corona twee jaar hebben afgezien, en die heel veel hebben moeten afzeggen en heel veel bestellingen hebben moeten annuleren, aan de kleine ondernemers, de kmo's die geen toegang hebben tot de grote subsidiepotten, dan vallen die mensen in zwijm. Je krijgt het aan hen niet uitgelegd dat er voor andere organisaties blijkbaar andere regels gelden. Zij zijn niet vergoed geweest voor 1,8 miljoen voor dingen die niet zijn doorgegaan. Misschien kon je zoiets vorige zomer nog beargumenteren, maar we zitten nu al postcorona, we zitten zelfs al in een nieuwe festivalzomer. Ik zie op dit moment de noodzaak niet. Als een organisatie sterk genoeg is om een nieuwe editie te organiseren, waarom zou men dan alsnog moeten overgaan tot de uitbetaling van 1,3 miljoen euro, in dit geval door u, minister? Ik zou dus graag hebben dat u erover nadenkt of het volgens u nog altijd noodzakelijk, opportuun en rechtvaardig is ten opzichte van de Vlaamse belastingbetaler en alle andere ondernemers die er geen gebruik van kunnen maken? U hebt daar misschien nog enkele weken voor, aangezien het nog niet uitbetaald is.

Mijn tweede grote bedenking gaat over het gerechtelijk onderzoek. We hebben al situaties gehad in het verleden – collega Gryffroy verwijst naar FNG, een perfect voorbeeld – waar er ook heel veel misgegaan is op het vlak van governance; bestuurlijk is er daar heel veel fout gegaan. We hebben het in de commissie al gehad over de verantwoordelijkheid van de Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV). Toen is er gezegd: “We wisten niet dat dit ging gebeuren.” Nu zitten we in een situatie waar het gerechtelijk onderzoek loopt, en waar de vorige minister ook gezegd heeft dat dit on hold gezet zou worden – good governance – tot er daarover een uitspraak is. Nu hoor ik u zeggen dat u gehoord hebt van het parket dat die subsidies er eigenlijk niets mee te maken hebben, en dat het dus toch uitbetaald kan worden. We gaan het ‘uitbetaalbaar’ stellen, maar daarmee neem je inderdaad een heel groot risico.

Als uiteindelijk toch zou blijken dat er malversaties geweest zijn – die misschien niet gelinkt zijn aan dit specifieke dossier, maar misschien wel passen in een groter geheel – zit men met de gebakken peren als men zich dan burgerlijke partij stelt. Gewoon vanuit goed bestuurlijk beleid, en zeker als er al gezegd is dat het gerechtelijk onderzoek zal worden afgewacht, denk ik toch dat daar nog altijd rekening mee moet worden gehouden. De redenering dat het wel geen kwaad zal kunnen – ik vat het wat plat samen, maar daar komt het op neer –, vind ik dus wel heel gevaarlijk. Ik zou toch ook willen dat u daar eens over nadenkt.

Ten derde, mijn laatste opmerking en bijkomende vraag. Ik vind het heel goed dat u transparantie wil bieden in de verschillende verslagen. Ik herinner u er nog eens aan dat er blijkbaar eerst ook een soort van negatief verslag was dat daarna door het kabinet is omgezet naar een positief verslag, nog voor de beslissing werd genomen om de subsidie stop te zetten. Ik zou graag inzage hebben in al die verslagen. Ik heb die in het verleden niet gekregen, ik ben blij dat u die wel wilt geven.

Opnieuw, ik zou toch graag willen dat u wat betreft de gang van zaken en de niet-terugvorderbare kosten, wel goed kunt aantonen wat effectief de noodzaak was om tot dat grote bedrag te komen. Als parlementslid moeten wij dingen kunnen

verantwoorden. Er kan perfect legitiem gezegd worden dat men subsidies krijgt als er rechtvaardige redenen zijn. Dat is dan legitiem, zeg maar, als die regeling goedgekeurd is. Met de gegevens die ik op dit moment heb, met de uitspraken die er in het verleden zijn geweest en met het lopende gerechtelijk onderzoek, kan ik echter niet verantwoorden waarom we nu zouden overgaan tot de uitbetaling.

Ik hoop dat u de komende weken of maanden de tijd neemt om dat verder grondiger te onderzoeken.

Robrecht Bothuyne (cd&v): We zullen die transparantie inderdaad organiseren, zoals hier voorzien is in het reglement. Ik denk ook, collega's, dat de minister hier effectief die transparantie toont en dat hij het vooral ook regelgevend toepast zoals is voorzien door deze regering, met steun van deze commissie. Het zou zeer rechts-onzeker zijn, mocht er voor één dossier een andere behandeling zijn dan voor andere dossiers, lijkt me.

De voorzitter: Minister Brouns heeft het woord.

Minister Jo Brouns: Het is een belangrijke aanvulling, collega. Ik denk inderdaad dat we het regelgevend kader dat werd goedgekeurd voor dit soort maatregelen, in het kader van covid, moeten respecteren.

Het is toch wel belangrijk om aan te geven dat de beide inspectiediensten het dossier samen hebben bekeken en samen tot dezelfde conclusie zijn gekomen. Er is dus geen verschil tussen Toerisme Vlaanderen of VLAIO.

Wat betreft uw vraag of het onderscheid in de verrekening voor de kleinschalige evenementen wel is doorgegaan: de verrekening op het vlak van toerisme bedroeg 25 procent bij Toerisme Vlaanderen en 4 procent bij VLAIO. Op basis van de toeschouwersaantallen van beide festivals zou die verrekeningsfactor echter 2,9 moeten zijn. Indien VLAIO ook de factor van 25 procent zou toepassen, kan het bedrag van 1,3 miljoen euro nog steeds worden uitbetaald. Dat is daar aan de orde.

Het gaat eigenlijk ook over een verzekeringscontract, dat in principe natuurlijk inhoudt dat het ook moet worden nagekomen. Toen het inspectieverslag klaar was, heeft het parket van Limburg, op vraag van de inspectiediensten, heel duidelijk aangegeven dat er nu absoluut geen betrekking is op het huidige dossier, op dit subsidiedossier. Er is geen verband met het lopende gerechtelijk onderzoek bij het parket.

Wat het omdraaien of aanpassen van een verslag betreft, waar u naar verwijst, daar heb ik geen weet van op het niveau van VLAIO.

Ik wil misschien nog aangeven dat er vandaag vanuit de juridische invalshoek strikt genomen geen gerechtelijk onderzoek meer is, er is enkel nog een opsporingsonderzoek. Vanuit de justitiële context is dat misschien een belangrijke nuance, vanuit het principe dat men onschuldig is tot het tegendeel is bewezen. Er is dus enkel een opsporingsonderzoek door het parket. Vandaag is er dus nog geen onderzoeksrechter aangesteld. De rechtstaat heeft natuurlijk ook wel zijn waarde op dat vlak. Ik denk dat het belangrijk is om dat hier nog mee te geven, in dit dossier.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik heb twee slotbedenkingen.

Ten eerste, ik ben niet akkoord met het punt van collega Vande Reyde. We hebben iets zoals rechtszekerheid. Als het bedrijf dat de steun moet ontvangen, voldoet aan alle voorwaarden, dan kan niet gezegd worden dat het die steun niet meer kan krijgen, omdat ze een jaar later wordt uitbetaald. Daar ga ik dus niet mee akkoord. We zitten in dezelfde meerderheid, maar we kunnen verschillen van mening.

Ten tweede is er dat opsporingsonderzoek. Ik zou hier toch willen vragen dat men er met grote voorzichtigheid goed over nadenkt of men dat wel terugbetaalt. Mocht dat worden terugbetaald, is er misschien nog een andere mogelijkheid. Dat zou kunnen worden gestort op een derdenrekening, zodat Pukkelpop het wel kan gebruiken ten overstaan van zijn banken om bijkomende kredieten los te krijgen, maar u dat geld altijd kunt terugvragen als het toch nog fout loopt. Het zou immers te zot zijn dat u morgen de uitbetaling doet en dat het opsporingsonderzoek over een jaar tot een gerechtelijk onderzoek leidt, dat het verkeerd afloopt en dat u ons dan moet zeggen dat u dat geld niet meer terugkrijgt. Er zijn volgens mij dus andere methodes om dat geld te geven, via een derdenrekening, zodat we er zeker van zijn dat we dat geld kunnen recupereren als het dan toch fout loopt.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik respecteer de mening van collega Gryffroy. Ik ben het er weliswaar niet mee eens. Collega's, als wij als parlementsleden immers niet meer mogen beslissen wanneer subsidies met belastinggeld wel of niet opportuun zijn, dan kunnen we ons boeltje hier wel pakken. Dan moeten we hier niet meer zitten. Dan is alles al geregeld. Mijnheer Gryffroy, dat is de reden waarom wij in Vlaanderen zo'n rijkelijk subsidiebeleid van 14 miljard euro per jaar hebben. Ik heb gezien dat uw fractie daar ook vaak kritisch over is. Dat is omdat we altijd zeggen: "Ja, het staat in regels, dus we moeten het maar geven." Neen, dat vind ik niet. Wij als beleidsmakers hebben de verantwoordelijkheid om de opportuniteit na te gaan, om te bekijken of dat echt wel nodig is, en vooral of het rechtvaardig is tegenover alle anderen, zowel de belastingbetaler als al die ondernemers die daar niet van kunnen gebruikmaken. Ik vind dat het wél een taak is voor ons om die opportuniteit na te gaan, en ik hoop dat de minister dat verder onderzoekt.

Ik wil nog een kleine opmerking geven over de vraag die hier is gesteld. De vorige minister zei wel degelijk dat de administratie eerst had gezegd dat ze dit dossier niet kon goedkeuren op basis van de eerste gegevens die door Pukkelpop werden geleverd, dus in augustus vorig jaar. Ik herinner me nu niet of dat dan ging over het kabinet of over VLAIO, maar ik dacht het kabinet. Dan is er een tweede beurt gevraagd. Dat heeft de minister gezegd, hetzij in de media, hetzij in de commissie. Er was dus eerst wel degelijk een soort no-go, en een vraag om extra informatie. Ik neem echter aan dat we die hele tijdlijn kunnen zien in de inspectieverslagen.

Minister, ik begrijp uw uitleg over de verrekening van het kleinere festival, Pukkelpopkwartier, niet helemaal, maar misschien kunnen we verder schriftelijk zien hoe dat juist is verrekend met Toerisme Vlaanderen en VLAIO. Dat is me nu niet helemaal duidelijk, maar ik neem aan dat we ook daarover verder duidelijkheid kunnen krijgen in de schriftelijke aanvullingen.

Ik besluit met het volgende. Ik respecteer dat u daar op dit moment geen uitspraken over kunt doen. Dat begrijp ik ook wel. U moet dat ook allemaal deftig onderzoeken, en daar is wat tijd voor nodig. Probeer echter toch, met de frisse kijk die u hebt in dit domein, en ook gezien de problemen waarmee we vandaag kampen, de schuldopbouw, de mensen die hun factuur niet meer kunnen betalen, de steun die nodig is op tal van domeinen, rustig te bekijken of het opportuun is om alsnog 1,3 miljoen euro van de 1,8 miljoen euro uit te betalen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik wil over die ondersteuning nog heel even artikel 9 citeren: "De steunaanvrager mag geen ingebrekestellingen of juridische procedures hebben lopen die de realisatie van het evenement in de weg kunnen staan."

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.